

DEBRECZENI SZEMLE

IRODALMI, SZÍNHÁZI, ZENEI ÉS KÉPZŐMŰVÉSZETI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre 12 korona.
Fél évre 6 „
Negyed évre 3 „
Vidéki előfizetők helyegköltsége egész évre 2 K.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

SZATHMÁRY ZOLTÁN.

Szerkesztőség és kiadóhivatal Piac-u. 71. szám.
(Schwartz-ház) II. emelet, feljárt 1. fölépcsőn.

Hirdetések feladhatók a városi nyomdában Dózsa György könyvelő kezeihez is.

LINOLEUM ÁRUHÁZ. LINOLEUM ÁRUHÁZ

PIAC-U. 58. sz. alá helyeztetett át

Haas Lipót

Linoleum, viaszosvászon s gummiárú gyári raktára.

TELEFON 644.

Végh Gyula, szücsmester

Elsőrangú modern szücsárú vállalata oooooooooooooooooooooo
Kész árúkbán a legnagyobb választék. — Boák és karmantyuk dusan felszerelt raktára ooooo

Debreczenben, Szent Anna-utca 3. szám alatt

Fehértói Béla

elsőrangú és legolcsóbb temetkezési intézete
Debrecen, Csapó-u. 4

*** Telefonszám 11—85. ***

HÖLGYEK FIGYELMÉBE!

Most nyílt meg Szent Anna-u. 3. sz. alatt **GOLDMARK** budapesti kalapgyáros debreczeni szalonja **MAROSSY GIZELLA** vezetése alatt, ahol kizárólag raktára van párizsi és bécsi eredeti modelleknek.

LUKÁCS VILMOS

és **Testvére** cementárúgyára

Debreczen, Hatvan-utca 5.
TELEFON 308. SZÁM.

A husvétii ünnepek beálltával ajánlom férfi-, fiu- és leányka gyermekruháimat, mely óriási választékban van raktáron.

NEUMANN M.

cs. és kir. udvari és kamarai szállító
DEBRECZEN, Piac-u. 51. (Főpostával szemben.)

Modern és a legjobb

VILLAMOS

berendezések rendelje meg

FÖLDVÁRI-nál

üzleti telefon 168., gyári telefon 816. Tanuló felvétetik.

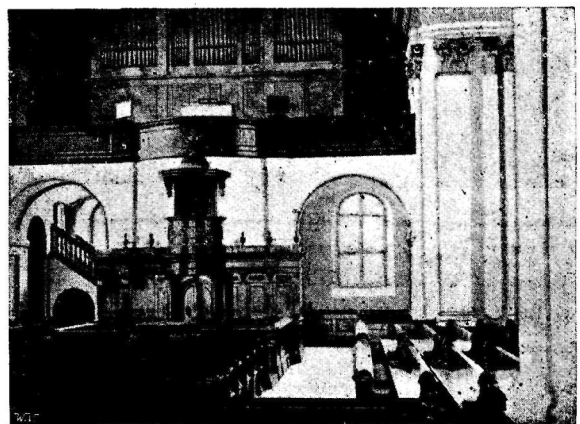
TELEFON: 5—95.

„KOSSUTH LAJOS“ gyógyszer-tár
ÉS VEGYÉSZETI LABORATORIUM
DEBRECZEN, PIACZ-U. 30. SZ. KORZÓ.

Droguista árucikkek droguista árban. Legnagyobb raktár bel- és külföldi gyógyszer különlegességekben, francia, angol, amerikai illatszerekben és kosmetikai czikkekbén.

Dr. SZELÉNYI ÁRPÁD.
TELEFON: 5—95.

Március történetéből.

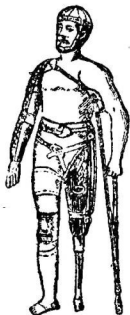
A Nagytemplom belseje abból az időből, mikor a trónfosztó határozatot meghozták.

Gazdák Sütődéje Részvénytársaság.

Böszörményi-ut 15. szám. Telefon szám 924.

Kenyér, kifli, szemle s egyéb süteményei a legolcsóbbak, legkifogástalanabbak és legtáplálóbbak. ::

Pontos és gyors szállítás házakhoz is. ==

KEZTYÜK, KÖTSZEREK,
BETEGÁPOLÁSI CIKKEK LEG-
NAGYOBB VÁLASZTÉKBAN:

Schön Sándor

kesztyű, kötszer- és orvosi
műszertárában

Piac-utca 26. sz. előtti barakból áthelyezett Piac-
és Csapó-utca sarkán lévő volt Kálnai-féle üzlet-
helyiségbe a BIKÁ-SZÁLLODÁVAL szemben. ++++

MATTONI-FÉLE

GISSHÜBLER

TERMÉSZETES ÉGVÉNYES
SAVANYUVIZ.

NŐI FÉRFI ÉS GYERMEKCIPIŐK, KALAP
ÉS URI DIVAT UJDONSÁGOK nagy választékban

GLÜCK EDE

cipő és uri divat ujonnan berendezett nagy áruházában
Debreczen, Piac-u. 22. Kossuth-u. sarkán.
OLCSÓ SZABOTT ÁRAK. TELEFON 602.

Gyógyárúk, vegyszer-
rek, gummiárúk, köt-
szerek, gazdasági és
állatgyógyászati cik-
kek nagy raktára a

Központi Drogéria

DEBRECZEN,

Piac-utca, Városház-épület.

Angol és francia illatszer
különlegességek. <<>

MIHALOVITS JENŐ

GYÓGYSZERTÁRA ÉS GYÓGYSZERÉSZETI MŰ-
LABORÁTORIUMA A „KIGYÓHOZ”.

DEBRECZEN, PIAC-UTCA 31. SZ.

VÁROSHÁZZAL SZEMBEN.

A bel- és kül-
földi gyógyszer-
különlegességek,
— hasonszervi
gyógyszerek, köt-
szerek, szépitő-
szerek — legna-
gyobb raktára
Debreczen és vi-
: : : dékére. : : :

ALFÖLDI TAKARÉKPÉNZTAR DEBRECZENBEN.

Piac-utca 16. szám, saját palota.

Alaptőke 2.400.000 K. Tartalékok: 1.400.000 K. Betét-
állomány nyolcmillió korona.

Érdekközösségben a Pesti magyar kereskedelmi bankkal.

Üzletágai: Takarékbetétek, csekszámlák. Váltóleszámitolás, törlesztéses és
jelzálogkölsönök. Értékpapírok vétele és eladása, tőzsdei megbízások, hitel-
levelek bel- és külföldre. Előleg értékpapírokra és árukra. Saját áruháztár,
Safe-deposit (magánletét pénztár).

Affiliált intézetei: Kabai takarékpénztár r.-t., Nádudvari takarékpénztár
r.-t., Hajdunánási gazdasági bank r.-t., Fióktelep Vámospercs.

TÖRLEY

TALISMAN - CASINO - RÉSERVÉ

Tavaszi idényre kabátok

a legelegánsabb utcai és sport-öltönyök, lovagló
britses nadrág-különlegességek, alkalmi, salen, smo-
king, fraok és zsakett öltönyök, sikkos katonai,
vasuti egyenruhák készülnek

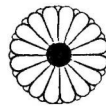
PRELOVSZKY ANDRÁS

polgári, katonai és vasuti egyenruha szabó özégnél

DEBRECZEN, KOSSUTH-UTCZA 4. SZÁM.

Donogán és Somossy

Debreczen, Kistemplom-bazár.

Menyasszonyi kelengye. Kész fehér-
nemű. Női divat és szőnyeg áruház.

Szabott árak. — Előzékeny kiszolgálás.

Uj ruhaüzlet!

Szolid, szabott árak!

Tavaszi idényre

legelegánsabb, divatos

frfi-, fiu- és gyermeköltönyök,

átmeneti kabátok, tavaszi felöltő
különlegességek legolcsóbban

BALÁZS JENŐ

férfi-, fiu és gyermekruha áruházában szerethető be

DEBRECZEN, PIAC-UTCA 61-İK SZÁM,

Közgazdasági Bank mellett. Megyei telefon 6—28. sz.

Mérték után megrendelt ruhák kiváló gondtal rö-
vid idő alatt elkészítettnek. — Vidéki megrende-
lések gyorsan és pontosan elintéztetnek. ooooooo

Színház és közönség.

A színpad jobban neveli a közönséget, mint a többi művészet, mert eleven életet léptet föl. Itt minden a történet és a cselekvés erejével hat s ezért tényezője a mi életünknek a színpad világa. A könyvek, a gondolatok mauzoleumai, a színpad az eleven megnyilatkozások fóruma. Az emberi élet ősi eleme a cselekvés, aminek ez az embergépekre berendezett társadalmi élet most alig ad teret. Ezért futunk a hivatalból a színházba és mohón faljuk a mozgást, a szenvedélyt, az akaratok megroppanását, vagy győzelmét, az erők féktelenségét, a szív rakoncátlanságát és tombolunk, kacagunk, sirunk.

Ezért nagy dolog a színpad. Az élet mintája. A cselekedeteink kaptafája. Ezért nagy dolog a drámaíró munkája, mikor kiszakít a szívéből egy darabot, akcióba gyurja át és kiállítja ezer, meg ezer ember elé.

És ezért nem igaz, hogy a színművészet egy-egy produktuma olyan ipari termék, mint a télikabát, vagy a cipő. Hogy a színpad is csak üzlet és nem adhat mást, mint amit a közönség megrendel. A pénz beszél. Parancsol a szabónak, a cipésznek, az írónak és a színházigazgatónak. Ur a piacon, az irodalomban, a színpadon. Aki mást mond, mint amit a pénzes közönség akar, az megbukik, hiába állanak mögötte az irodalom örök értékeit hangoztató esztetikuskok.

Ellenben, aki azt mondja, ami a közönség ösztöneit szolgálja, ami az idegekben kéjes feszülést okoz, aki nem gőgös erkölcs-csész, hanem engedelmes szolgálja a publikumnak: az kap tapsokat, meg kerek, csengő dicsőséget, amelyre ez van írva: Bizalmam az ősi erényben.

Mi ezt a szervilizmust utáljuk és szeretnők a kereskedőket kikorbácsolni a *cselekvések templomából*. Mi sokkal többre becsüljük a drámaírókat és a színpadot és nagyobb hivatást tulajdonítanak nekik, mint amit most magukra vállalnak.

Nem akarjuk elhinni, hogy a színháznak egyedüli célja a bevétel és a közönség tetszése. Mert, ha a közönség erkölcsi piszkot kér és mérget, mely a fantáziát megmetyeljezi: a színháznak nincs joga ezt adni, mint ahogy a mérget és a romlott húst nem szabad a piacra vinni.

Igenis vannak kérlelhetetlen hatalmak, amelyek felelősségre vonják a színpadot. Itéletet mond felette a szebb és tisztultabb élet géniusza annak az ember-típusideálnak a nevében, amivé mindenki köteles volna magát kifejleszteni és amely a világtörténelmet hordozza a vállain.

Észrevétlenül terem egy szomorú embertípus, amely nem tud örülni, csak kéjelegni, nem tud akarni, csak szenvedni, nem ismeri a hajnalt, csak az estét, az aludnitérés fáradt hangulatát.

És ha a színpadnak nincs nagyobb ambíciója, minthogy kocsmája legyen ennek az embertípusnak, az nagyon szomorú dolog! És esetben a színpad is, a drámaíró is mondjon le arról, hogy kulturumunkát végez és a színház ne bitorolja azt a hitet, hogy a művészet temploma!

Az élet több, mint a tudomány és a művészet. Éppen ezért sem a tudománynak, sem a művészetnek nincs joga az életet letörni, mámorba fojtani.

Senkinek és semminek, tehát a színháznak sincs joga a művészet eszközével a lelki fegyelmetlenséget szolgálni és a dekadenciát terjeszteni.

Nem igaz, hogy a színházi kritikának semmi

értelme sincs, mert ugyis a közönség ítél és nem fontos, hogy a kritikus mit mond.

A kritika feladata mindenütt, tehát a színpad-művészetnél is, keresni az utakat, melyek a harmónikusabb művészeti és társadalmi élethez vezetnek a jövőben. A művészetben sok az abberáció, sok a sötétség, a komorság, a pesszimizmus. Ha hiszünk a fejlődésben, melyek az öntudatok és akaratok összessége vezet végig a világtörténelmen, hinnünk kell a kritika erejében, jogaiban és kötelességeiben is!

KRÓNIKA.

Száz éves illemtan.

Máról-holnapra.

Száz esztendővel ezelőtt „*Világi embernek állapottya*“ volt a címe annak a könyvnek, aminek harminc évvel ezelőtt „*Illemtan*“ lett a címe. (Most már nem hívják semminek se, senkinek sincs rá szüksége, mindnyájan igen ki vagyunk nevelődve.) A régi elnevezés, ugy látszik, helyénvalóbb volt. Mert az illendőség országának nagyon sok provinciája van.

Az a régi illemtan, amit most itt fölelmegetek, világosan kimondja már a címében, hogy csak a világban forgolódo embereket kívánja felokositani. „A világi embernek állapottya, vagy a világi illendőség, kecsesség, finom életmód s nyájas udvariaság reguláji, amelyek által e világban ki-ké boldogulhat“. Irta pedig Takáts Pál, Tekintetes Nemes Bihar vármegye Törvényes Táblájának hites assessora. Még pedig Nagy-Váradon, még pedig 1813-ban.

S éppen a százas évforduló okán teszek most szót a világi embernek állapottyaról. A mai kalapdivat is éppen száz esztendő. A Takáts uram könyvének első lapján leábrázolt dámának tulajdon az a kalap fityeg a fején, amelyik körül most viharzik le számtalan családai tragédia.

No ha az ősanják kalapdivatjába (és arcfestő szereibe) beleszerettünk, megnézhetjük az akkori uri modort is. Az egész könyvet persze nem irhatom ide, ámbár lehetne rajta annyit mulatni, mint például a politikai helyzeten. Egy-két passzusát azonban ki-jegyzem közokulásra.

„Társaságban szemeidet ide s tova ne hányjad, hanem fejedet közönségesen lehajtsad egy kevéské s ha valakivel beszélsz, annak ne nézzél merőn szemébe, hanem a mellére tekints, kiváltképen ha az főrendű személy, vagy véled nem egy nemből való“.

„Tisztességesen viseljed magadat, mikor prüsszenteni akarsz; a prüsszentést ugyan meg ne tartsd, hanem amennyire lehet, lassan prüsszents s annak utána azoknak köszönyed, akik prüsszentésedet megáldották“.

„Ezt a szót, Uram, avagy Asszonyom, ne tedd olyan szó mellé, a' melly valamely más értelmet is okozhatna; az t. i. igen otrombául esne, ha valaki azt mondaná: Disznóbőrbe, Uram, vagyon az a' könyv költetve; egy szép Kantza, asszonyom; nyargalt egy számaron, Uram, stb“.

„Azt a személyt, akivel társaságban vagy, soha hasonlításképen ne tedd olyanhoz, akiben valami hibáról vagy szó; betsület ellen volna azt mondani: azt a dámát én jól ismerem, az ő hire nem igen jó és kék szemei és fekete haja vagyon, mint nagyságodnak“.

„A férj magát teszi nevetségessé, midőn mások

előtt feleségével nyájaskodik és az asszony magát teszi világ csufjává, midőn idegenekkel ortzátlanul kacsintozik“.

„Azt is meg kell jedzeni, hogy midőn valamit beszélés, a jelenlevőknek itéletét ne kérdd ki, mondván: nem igazat mondtam-é?“

„Ha asszonyi személylyel vagy társaságban, kezeit ide-oda ne forgassad, se a tiedet, alattomban meg ne csókoljad, valamely pántlikáját el ne végyed s' azt a gombodhoz ne kössed, hogy az által hozzá való hajlandóságod nyilvánosságra hozzad“.

„Illetlen dolog az, midőn valaki asszonyi személyek társaságában otsmány és kétséges beszédekkel él, amelyek az asszonyokat elpirulásra kényszerítik. És ha volna olyan Szentelen Ember a társaságban, azon ne ne vess és abban a szempillantásban egy asszonyi személynek se nézz szeme közzé, mert azzal ugyanazt a hibát követné el, mint a másik, mivelv emberhez nem való otsmány beszédjével“.

Külön regulái vannak a Világi Ember állapottyában az Éneknek és Táncnak, a Tisztelkedéseknek, Fölöstökömmnek, az Ebédnek, a Vatsorának és az élet minden képzelhető állapotának. Hanem elég lesz ebből ennyi is. Az utolsó szemelvényből látható, mily elavult ez a könyv s mennyit haladtunk száz év alatt. Nemcsak a világi emberek, hanem a világi asszony-személyek is...

AZ AKÁCFA.

A Debreczeni Szemle számára írta: SAJÓ SÁNDOR,
a Csokonai-kör vendége.

*Magyar népem kedves akácjája...
Álmodozva heverek alája;
A virága: fehér gyönyörűség,
A gyökere: földhöz való hűség.*

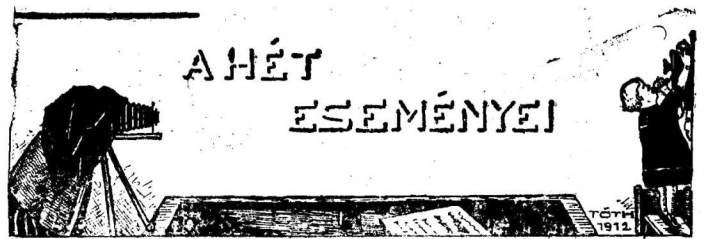
*Őserdeink büszke ezeréve,
Ne nézz szánón ez új jövevényre,
Kül egy császár idegen hatalma
Ültetett az ősmagyar talajba.*

*Tisza táján, hogyha jövevény is,
Szívre, szemre a mienk ő mégis;
Magyar érték: szívós törzse, ága,
Mézlet termő, illatos virága.*

*Mély gyökérrel mi földünkbe nőve,
Magyar lélek áradoz belőle;
Magyar földnek szép jövevény fája,
Hogyne néznék szeretettel rája!*

*Én magam is... az én nemzetségem
Jövevényfa lehetett itt régen...
Ami rég volt, nem is igaz már az, —
Vérem, szívem — régen magyar már az!*

*Jó akácám, virulj csak, virágozz!
Más ég alá sose is kíváncsozz!
Boldog másutt úgyse lennél többé, —
Magyar fa vagy, az is léssz örökké...*

(X) **Április.** A márciusi husvét gyönyörű napokkal kedveskedett az emberiségnek, legalább itt nálunk. Most pedig küszöbén vagyunk a fehér virágos áprilisnak. Tavaszi napsugár bizsergeti végig a világot. Ezt a mienket, ahol olyan sokáig tart a tél. Teljes öt hónapig fűtünk Magyarországon még ott is, ahol nyoma sincs zordonságnak. Hogyne esengnök hát az isteni napot, amely kicsal mindent elénk a természetben, ami gyönyörűséges és vigasztaló?!... Az új zöld ilyenkor tökéletes; a fű gyöngye, mint a harmat; a falevelek pedig zsengek és szinte fénylenek a nagy fiatalságtól. Sok fa pedig alighogy jelzi az ébredést ragadós rügybimbóival. De van, ami még ennél az örökéletűnek tetsző zöldnél is szebb ilyenkor. A fehér fák! A virágzó fák, amelyeknek a tündérsíze csak most van meg egy kis ideig: április hónapjában. A habfehérséggel tündöklő fa még szebb, mint a zuzmarás tél évadjában, amikor gyémántvirág nyílik a galyon, millió számra. Most virágzik majd a meggy, a cseresznye, a körte, a szilva, a kökény, ami mind hófehéren, szüztisztán termékenyül. A virág-habos fehér fák láttára most még a rossz lélek is megtud részegülni. Ahol sok ilyen fehérfa van: ott a fodros hárány felhőzetnek a képe látszik rajt' messziről. S amikor a fehér virág elkezd bágyadtan hulledogálni: nincs az a kérészbogárral virágzó Tisza, amelyik úgy libegtetné a maga rövidéletű, haldokló kérészvirágait, ahogy a fehér szirmok hullanak, egyszerre csak hullanak. Ennek a fehér hónapnak a vége felé virit az almafa, miről nem tudtam szebb hasonlatot kitalálni, minthogy virágjából Tündér Ilona napernyője' lehetne. Ez az igazi búbajos virág, az almafa virága. Tele van az almafa április végén kicsi, szemérmes bokkrétával, amelyek mindegyike mintha egy angyalnak volna a bölcsője. A girbe-görbe, rendetlen faágak a világ szépségét ringatják olykor. Százezer nyiló almavirág mellett ugyanannyi bimbó, mert az almafa szeszélyesen, nem egyformán nyílik. S a fehér alapszín itt összekeveredik a vadrózsa színével, ami olyanná teszi az almaviragot, mintha egy kicsit vadrózsa is volna valamennyi. A tengernyi virág közt pedig beszélgetnek, zümmögnek a méhek... A fehér fák hónapja itt van a szomszédban s hiába oly utólréhetetlenül szép a május: ezt az egy szépséget, a fehér fák szépségét, nem bírja legyőzni. Ebben az április nagy. A májusnak már kevés marad belőle; igaz, hogy akkor nyílik a fehér fák legédesebbje, a méla akác. De akkorra már tele vagyunk a tavasz tudatával; míg most, az áprilisi fehér fák mind-mind egy esküvése a természetnek a kételkedő szívek számára, hogy ime milyen szép a tavasz, a benne rejlő s vele ébredő szerelemmel együtt; és egyáltalában, milyen szép az élet!

(:::) **A háborus** fejlemények, hála a gondviselésnek, végre reánk nézve kedvező módon kezdenek kialakulni. Drinápolyt nem hiába hasonlították a törökök egy szép asszonyhoz, annak is elég volt öt hónap, hogy megadja magát. A török nemzet végre is teljesen megérett a békekötésre, mely küszöbön is áll. Ez eset-

Ha egy asszony szerelmeslevelet ír, ritkán szól a — férj címére.

*

A női szív fehér lap; az első betű ritkán ered attól a kéztől rajta, mely a későbbi sorokat írta.

ben talán világszerte megváltoznak a mai nyomorúságos állapotok, melyeket minden nemzet megérez, de egyik se olyan nagyon, mint mi, akiknek — mint egy statisztikus jelenti, *egy napon 10,000* váltóját óvadták meg nem is egészen február hónap első hetében a Kárpátok és Adria közt.

*

(**) **A kalap.** Boczai József szabósegédnek, mint egy rövid napíró az újságokban elmondotta, Nagy-kikinda és Mokrin között a robogó vonaton levitte a szél a kalapját a fejről. Boczai József pedig utána ugrott a kalapjának és halálra zuzta magát. Az ember előlvasván ezt az esetet, felszisszen, azután elkáromkodja magát, mondván:

— Nem lehetett ez a szabólegény tökéletes eszű, ha ilyet cselekedett!

Szó sincs róla, kiugrani a robogó vonatból és meghalni egy rossz kalapért, nem bölcs cselekedet. De azért egyáltalában nem bizonyos, hogy bolond ember az, aki megcselekszi. Sőt többet mondunk, ennek a dolognak a hasonképét nagyon okos emberek is megcselekedték és megteszik szinte nap-nap után, ha nem is épen robogó vonatról és leesett kalapról van szó. Az a szegény szabólegény ugyanis nem azért ugrott le a rohanó vonatról, mert elveszítette a kalapját, hanem azért, mert elveszítette — a fejét. Ez pedig a legközönségesebb és legsűrűbb emberi baleset és, hogy megtörténjék, nem kell hozzá bolondnak lenni, csak — malőrösnek. Nézzen csak végig mindenki a maga életén és meg fog győződni róla, hogy ő maga is nem egyszer, hanem tizszer kiugrott a rossz kalapja után a robogó vonatból. Ami, természetesen nem szó szerint veendő, csak azt jelenti, hogy egy jelentéktelen, kis baj esetén az első — nem is rémületben, csak megrezzenésben az ember rendesen úgy megzavarodik, hogy teljesen elveszíti a mérlegelő képességét és hanyatt-homlok rohan sokkal nagyobb bajba, sőt végzetes veszedelembe. Alig van ritkább emberi adomány, mint a helyzetnek, a körülményeknek egy pillanat alatt való fölismerése. Ezt nagyon kevesen tudják még akkor is, ha a zavar nem jön a szél sebességével, amely lekapja a fejünkről a kalapot. Ennek a szegény szabólegénynek az esete nem a ritkaságával vagy a rendkívüli voltával érdekes, hanem épen az ellenkezőjével, azzal, hogy tipikus és a maga megrázó sajátosságával egy igen általános és igen közönséges, mindennapi emberi gyöngeséget demonstrál.

*

(::--:) **Országos sakkversenyt** terveznek a nyáron Debreczenben a sakk magyar mesterei, *Dalmy* Barna révén, aki a legelső sakkjátzó talentumok közé soroztatik még külföldi méretek szerint is. Nagyon derék, hogy mestereink Debreczenre gondoltak a többi intelligens, nagy magyar városok után, amelyekben a legutóbbi országos versenyek zajlottak le. A sakkjátzást rokonsági kötelék fűzi a tudományokhoz s elmeélesítő gyakorlatnak van olyan, mint sok praktikusnak egyáltalán nem mondható középiskolai tantárgy. Osvi, avult ember az, aki a sakkot ma már a szerencsejáték szemüvegén keresztül szemléli s bizony csak jobban irigylem én még *Schvartzot* is, aki a Hungáriában lemtatolja *Klein* kollegáját, mint aki hibátlanul ki tudja számítani, hogy egy háromszög átlójával formálható négyszög területe annyi, mint a két befogó négyszögé. Mert ez szórakoztat, önbizalmat, bizonyos szellemi fölényt nevel, aminek több hasznát vehetem az életben, melynek annyian vagyunk szomorúságos megmattoltjai. Természetes,

hogy a sakkverseny költségeihez a városnak nagy összeggel, legalább 1500 koronával kell hozzájárulni. Kell, mert Debreczen nem maradhat a többi művelt magyar városok mögött.

*

(×) **A halál** megint oda vágott kaszájával, ahol semmi keresni valója nem lehetett volna még. Nem csak azért, mert egy nagyon fiatal életet sujtott *iffi. Widder Sámuel* elmulásában, hanem azért is, mert példaadásra szükséges emberi életet tört össze vak kegyetlenségében. Példaadást arra, hogy miképen kell harmonikus, bátorsággal, nyugodt lelkiismerettel, emberársai szeretetében, segítésében, meg nem bántásában boldogságot találó, a szó teljes értelmében emberi életet élni, manapság, mikor egyre jobban kívánczik ki az emberekből az ősi, kegyetlen, tülekedő, fogcsikorgató állat. Miért tette?! kérdezzük, minden költői s gondviselészerű igazságszolgáltatás ellenére, miért hogy így történt... Talán azért, hogy az élők, ha nem akarnak tanulni az élőktől, lelkük önkénytelen megdöbbenéseinek hatása alatt tanuljanak a holtaktól.

*

(+) **Öngyilkosság nélkül** egyetlen nap sem mulik el. Vértelen szívek apró tragédiáinak okát ha kutatjuk s kimutatást csinálunk azokból, kilencven százalékban a pénz az oka a halálba vágyakozásnak, mint a jó, derék *Gyurcsány* Bélánál is... Kilencven százalékban csak azért, mert a fentmaradó 10 százaléknyi öngyilkosság okául más van megnevezve. Szerelem, életunalom, gyógyíthatlan betegség stb. S alig vesszük észre, hogy ez a 10 százalék is gyógyítható lett volna. Mivel?! Pénzzel... Mert végeredményében annak a 10 százaléknak is ez az istenverte ember-átok az oka. A pénz, a legerősebb földi hatalom, melyen lehet jó kedvet, jó levegőt, szerelmet s minden egyebet vásárolni.

*

— *Ha nő vagy férj* olcsón akar öltözködni: szövegeteit *heFiscr* Adolf és fia (Piac-u. 61.) czégnél szerezzé be.

*

— *Löbl Gyula és Társa* látszerész és fényképészeti szaküzlete Piac-u 63. szám. Telefon szám 869.

Apolló mozgószínház.
Igazgató Deési Alfréd.
Szombat, vasárnap, március 29., 30 Sláger műsor!
Budapesti óriási sikert aratott kép: **AZ ANYA.**
Drama 3 felv. **Az asszonyi esel.** Vigjáték. **Repülőgépgyártás. Kutya- és macskatemető Párisban. Duczi bácsi esernyője.** (Humoros.) **A cigány leánya.** Életkép 1 felv.

SZÍNHÁZ.

Színházi hét.

Ugyancsak mozgalmas hete volt — az elmúlt heti — a debreczeni közigazgatásilag vezetett színháznak.

Nem a Beöthy-tárgyalásokról szólunk pedig. Ez maga egy külön színjáték, melyben Debreczen város 97 ezer lakosa közül mindenki feljogosítottnak érzi magát arra, hogy a Beöthy májába markolhasson.

Szerencse Debreczen általános intellektualitásának, hogy mind emellett 96 ezer 990 polgártárs nem markolássza a Beöthy tüdőrostjait. Hanem az a 10, az a tiz végig táncol a gyomrán.

Hadd érezze, hogy debreczeni színigazgató lesz. Olyan ember, akibe mindenki beletörölheti a kapcáját, ami sokak szerint eszímához, cugos cipellőhöz sokkal alkalmasabb, mint a fuszekli.

*

Mozgalmas volí a színházi hét, e heti műsora révén. *Kornay Berta*, a művészi készségekkel rendelkező szubrett-primadonna három esti vendégszereplése általános érdeklődést keltett. A legnagyobb sikere a *Postás fiu huga* jóízű bohóságban volt, melyet azonban a helybeli előadók művészek felhasználták arra, hogy kiszertelenkedjék magukat.

Igazi, friss szenzációval Zilahy Pali szolgált, a színi akadémia előkészítő osztályának öt hónap óta növendéke.

Az atavizmus, az átöröklés elmélete ma már legerősebb tanítétele a tudománynak. Az az eset, ahol nem igazolódik be igazsága, inkább kivétel. Ez esetben nagyon, de nagyon szomorú kész tragédia, mint a szegény *Petőfi Zoltán* esete is.

Zilahy Pali szülei színpadra született művésztalantumok. Hát fiok szintén a legkiválóbb tehetség. Két fellépése után, minden éretlensége, bollásai mellett is bátran állítjuk, hogy ugyanaz a fényes pályafutás várakozik erre az ambiciózus színész-fiúra, amelyet szülei elértek, különösen édes apja, akinek nagy művészete ma is legdrágább gyöngye lenne a Nemzeti Színház ensembléjának. (Bár soha se szólították volna el onnan, méltó pozíciójából színigazgatói ambíciói.)

A *Faun*-ban Zilahy Pali alakítása arról tett bizonyosságot, hogy az igazi művészet szemüvegén keresztül szereti figyelni az életet. Ma még nem lát tisztán ott a mélységekben, de itt is, ott is megérez valamit. Valószínű, hogy volt, aki megmutatta neki emezt is, amazt is, de mily kevesen vannak, akik még így is meg tudják látni. Egyes studiumainak határozotti érettsége nagyon is szembeszökő volt és *Bilitzky* kadét-ban is derekasan megállotta helyét, sok szépet, értékest produkált helyel-közzel. Általában el tudta feledtetni velünk, hogy ez volt két első színpadi szereplése, minden elfogultság nélkül.

*

És két szív ott a nézőtérén az élet nagy-nagy gyönyörűségeinek magasztos érzéseitől dobbant össze. Két sok csalódással, keserőségekkel megmérgezett lélek érezte e két estén keresztül, hogy van valami nagyságos hatalom, amely mindent nívelvél az életben. Szakadékokat telít meg, kiegyenlít mindenedet.

Amit anyagiakban elvesztett a Zilahy-pár, azt a saját nagy művészetük gazdagságai mellett megtalálják Pali fiok bizonyára fényes jövődjében.

S.

*

Janátka Alajos kereskedelmi és műkertészeti telepe a Szoboszlói-úton. (Virágüzlete Debreczen, Piac-u. 59. sz. Telefon 8—44. Telep-telefon 10—46.)

URANUS		SZÍNHÁZ
E HÉTEN!		E HÉTEN!
POMPÁS ÚJ MŰSOR!		

IRODALOM.

A *Csokonai-kör* ma délután nagyon érdekes felolvasó ülést tart a *Royal*-szálló disztermében délután 5 órakor. Az impozánsnak ígérkező ülés műsorát itt adjuk: 1. Egy dán író: H. Bang. Irodalmi arckép; írta és felolvassa: Kuthi Sándor, a Csokonai-kör választmányi tagja. 2. Elbeszélés. Írta és felolvassa: Ábrahám Ernő, a Csokonai-kör vendége. 3. Költe-mények. Írta és felolvassa: Sajó Sándor, a Csokonai-kör vendége. A két illusztris vendég tiszteletére este vacsora lesz. Sajó Sándor egyik versét mai számunkban közöljük.

Az e rovatban felsorolt művek kaphatók *Hegedűs és Sándor* könyvkiadóhivatalában, Kossuth-utca 11. szám.

Megnyilt

Komlós Géza

női- és leányfelöltők áruháza

Debreczen, Piac-u. 52.

(Az új megyeháza mellett.)

Kosztümök, bluzok, pongyolák, női és gyermekfelöltők remek, nagy választékban.

Regény folytatás a jövő számban.

Művirágok, szalma-kalapok, kezyük, harisnyák, női- és férfi-
ingek, nyakkendők, kalapok legolcsóbban

SCHWARZ M. L.-nél, Megyeház mellett.

A *Crème Simon* nem új szer, alaposan ki van próbálva. Tonikus és enyhítő elvek szerint van összeállítva és az egyedüli gyógyhatású enyhítő szer. A *Crème Simon* fehériti és gyengéddé teszi az arc bőrt, adván neki csodálatos üdéséget és bársonyszerűséget. Illatja gyönyörű. Hölgyek, akik toilletjeikhez naponta használják, állandóan megtartják a fiatalság látszatját és üdéséget.

A KEZDŐDŐ SÖRIDÉNY alkalmával a **Nagymihályi sör és malátagyár Rt.**

debreczeni főraktára megnagyobbított üzemével kőbányai mintára főzött hordós és mindig friss fejtésű üveges sörrel áll a t. közönség rendelkezésére. Előzékeny és pontos kiszolgálásról gondoskodik:

Fischbein Jenő Debreczen, Hatvan-u. 30. sz. TELEFONSZÁM 1051.

Elsőrangú úri-divatárúk, „ITA” és „BORSALINO” kalapok, különleges nyakkendők a legszebb választékban

Frank Testvéreknél

Piac- és Szent-Anna-utca sarok. — Telefon 749.

Feltűnő szép kalapok

különleges nyakkendők, kitűnő minőségű férfi-fehérneműek **LENGYEL SAMU UTÓDA**

Frank Imrénél, a Dréher mellett.

A tavaszi újdonságok megérkeztek

Szegő Árpád

KOBRAK-cipők raktárába

Debreczen, Piac-u. 42.

Telefon 654.

Lili.

Antonin Plinchard, tüzér	— — — —	Falussy István
De la Grange Beteleire báró	— — — —	Székely Gyula
Saint Hypothese vicomte	— — — —	Lévay Farkas Pál
Bouzincotrtné	— — — —	Halassyné
Amélie, leányuk	— — — —	KOMLÓSSY E.
Antoine, dédunokájuk	— — — —	Szabó Gyula
Bompan professzor	— — — —	Kormos Ferenc
René	— — — —	Vámos Gizi
Victorine, szobalány	— — — —	

Özv. Dankó Béláné és Társa

EKLI JÓZSEF

a város legrégebb s legdusabban felszerelt temetkezési vállalata.

Üzlethelyiség áthelyezve Kossuth-u. 15. szám alól **KOSSUTH-UTCZA 6., SASS-Ú. SAROKHÁZ 1. számú, volt Boros-féle üzlethelyiségbe.**

Nappali telefon 322. Éjjeli telefon 66. — Lakás Csapó-u. 16.

Minden a temetkezés szakmájába vágó megbízást a tulajdonos személyes felügyelete mellett végzünk bármely vidék vagy külföldön is.

Bőregér.

Essenstein	— — — —	Kassay Károly
Bosalinda	— — — —	Zilahyné
Frank, fogházigazgató	— — — —	Szabó Gyula
Orlovsky herceg	— — — —	Aranyossy Nusi
Alfréd	— — — —	Falussy Istrán
Falre	— — — —	Székely Gyula
Blind	— — — —	Kormos Ferenc
Adél	— — — —	Borbély Lili
Frosch, börtön szolgál	— — — —	Lévay Farkas Pál
Ida	— — — —	Vámos Gizi

Telefon 632.

Telefon 632.

HALMÁGYI

divatháza Debreczen, Piac-utca, a főpostával szemben.

Costüm osztály.

Női- és leány-costümök, remek kivitel . . . K 30-tól.

Pongyola osztály.

Creton és mosó Delain, divatos formák . . . K 10-től.

Felöltő osztály.

Kék cheviott felöltők és Raglánok. . . . K 18-tól.

Eredeti modellek.

Szolid, olcsó árak.

Előzékeny kiszolgálás. Külön mérték osztály.

Kornevillei harangok.

Gáspár apó	— — — —	Kassay Károly
Henry márki	— — — —	Székely Gyula
Jean Greniseu kocsis	— — — —	Falussy István
A bíró	— — — —	Lévai Farkas Pál
Garmaine	— — — —	Csanády Irma
Szerpolett, cseléd	— — — —	KOMLÓSSY E.

13 év óta fennálló üzletünket Piac-u. 49. sz. alá (Főpostával szemben) áthelyeztük, sok ujonnan és dusan berendezett raktárunkban

a legszebb divatu gyapjuszöveteket úgy férfi öltönyökre, mint női koszümökre ajánljuk a legjutányosabb árak mellett. Tisztelettel:

(Telefonszám: 788.)

Domán és Kurz

Pillangó kisasszony.

Prologust szavalja **VAJDA ILONA.**

Pinkerton	— — — —	Pethő Pál.
Kitty	— — — —	Kiss Mariska.
Scharples konzul	— — — —	Székely Gyula.
Jamadory	— — — —	Szabó Gyula.
Nacodo	— — — —	Lévay Farkas Pál.
Pillangó kisasszony	— — — —	Komlóssy Ilona.
Suzuki	— — — —	Uti Gizella.

Megnyit A BORDÓ ÉTTEREM Széchenyi-utca 54. szám alatt.

A jó hírnévnek örvendő vendéglő teljesen újjá alakított. **IZLETES KONYHA!** — **KITŰNŐ BOROK!** Estenként Berki Béla, a jeles szólista hangversenyez. Havi étkezésre előfizetések jutányos árban elfogadhatnak. Pontos és figyelmes kiszolgálásról gondoskodik

FRIEDENTHAL, SÁNDOR, vendéglős. ::

Március 15-iktől kezdve modernül berendezett, fedett terek-pálya áll a vendégek rendelkezésére

Ármány és szerelem.

Walther elnök	— — — —	Pethő Pál.
Ferdinánd	— — — —	Nagy Gáspár, mint vendég.
Kalb báró	— — — —	Lajthay Károly.
Lady Milford	— — — —	Halassy Mariska.
Wurno	— — — —	Kemény Lajos
Miller	— — — —	Lévay Farkas Pál.
Millerné	— — — —	Uti Gizella.
Lujza, leánya	— — — —	Vajda Ilona.
Zsófia	— — — —	Vámos Giza.

Szabó Miklós

Debreczen, Piac-utca 19. sz. alatt
(volt Ranunkel házban.)

Rendelésszerűen készült, kész férfi, fiu és gyermekruha különlegességek állandóan raktáron.

Felöltők, télikabátok.

Külön mértékszerűnti angol uri szabóság.

Helyi és megyei telefon 10—64.

Legolcsóbb szabott árak minden darabon feltüntetve.

II. Életbiztosítási üzlet.

Ötvenedik évi zarszámla 1912. január 1-től december 31-ig.

KIADÁSOK.

Visszaváltott kötvényekért	korona	fill.
Hajléselek után befizetett kárösszeg	3.871.572	78
Zárjárt kiházasítási tőkékért	5.598.615	50
Kiházasít. biztosításoknál haláleset követk. díjvisszatérítés	5.094.716	15
Függőben levő károk és díjvisszatérítések tartaléka	64.618	11
Függőben levő kiházasítási tőkék tartaléka	766.062	60
Évjáradékokért	422.218	58
Bélyegkért	1.178.296	18
Irodai bér, postadíjak, nyomtatványok, uti- és egyéb költs.	580.856	60
Adóért	505.388	11
Tiszti fizetések	1.550.430	93
Adóért	388.726	36
Orvosi díjakért	83.284	81
Szerzési és díjt behajtási költségek	204.886	88
Behajtathatlan tartozások leírása	1.910.151	99
Kisorsolt biztosítások tartaléka	4.000	—
Díjtartalék az év végén	161.928.309	68
1912. évi nyereség	1.792.632	45
	184.137.012	74

VAGYON.

Értékpapírok és pénzüintézeteknél elhelyezett tőkék
 külön kimutatás szerint
 Tulelési csoportok értékpapírjai:
 80.800 kor. n. é. magyar kir. 4°/-os koronajáradék 84.45 68.395 60
 6.500 kor. n. é. M. földhitelint. 4% kor. zálogt. 88 — 5.720 —
 Átmeneti kamatok
 Pénzüintézeteknél elhelyezett tőkék
 Kötvény-kölcsönök
 A központ tartozásai folyószámlán
 Pénzkészlet és maradványok a képviselőiségeknek és viszontbiztosító in.ézeteknél

Mérlegszámla 1912. december 31-en.

korona	fill.
189.008.344	02
79.955	60
1.143.412	50
478.110	—
19.718.755	—
1.991.541	21
4.801.531	33
187.209.639	66

TEHER.

korona	fill.
161.928.309	68
1.172.375	44
822.208	16
756.082	60
422.218	58
74.029	23
86.925	34
18	72
4.000	—
200.849	46
1.792.632	45
167.209.639	66

BEVÉTELEK.

korona	fill.
2.745.455	79
24.327.391	44
124.165	42
594.494	32
27.791.508	97
9.132.409	65
726.388	34
400.889	70
184.137.012	74

A múlt évből áthozott díjtartalék
 Befolyt díjak: ez évben kiállított kötvények után
 az előbbi években kiállított kötvények után
 a biztosított főke emelésére fordított nyeresemények
 Illetékek
 Levonva: törött kötvények és díj-nyugták
 viszontbiztosítási díjak
 2.087.691 K 80 f.
 1.064.718 „ 35.
 Kamatjövedelem
 Múlt évi függőben volt károk és díjvisszatérítések tartaléka
 Múlt évi függőben volt kiházasítási tőkék tartaléka

Értékpapírok és pénzüintézeteknél elhelyezett tőkék:

Az elemi ágazatok mérlege szerint	K	38.946.128-42
Az életbiztosítási ágazatok mérlege szerint	K	139.008.344-02
Összesen	K	177.954.467-44
a) Értékpapírok:		
Záloglevelek	K	129.838.892-50
Községi kötvények	K	2.046.040-—
Járadékok és államlag biztosított vasuti kötvények	K	14.179.229-85
Különféle egyéb értékpapírok	K	4.452.940-—
b) Pénzüintézeteknél elhelyezett tőkék	K	150.077.101-85
	K	2 877.365-59
	K	172.951.467-44

Budapest, 1912. december hó 31-én.

A igazgatók: Balaban Adolf, Hajos József, báró Harkányi Frigyes, László Zsigmond, Gergely János, igazgató, segédkönyvelők teljesen meggyezőknek találunk.
A felügyelő bizottság: Berzeviczy Albert, Burchard-Bélaiváry Konrád, Németh Titusz, báró Radvánszky Géza, báró Uechritz Zsigmond.

ÚJ NŐIK ALAP DIVATTEREM megnyit

KOVÁCS GYULA és TSA

női- és gyermekfelöltő divattermében

DEBRECZEN, PIAC-U. 55. SZÁM. Hungária kávéház mellett.

TELEFON 666.

Nem fáj a feje másnap ha
Littke pezsgőt iszik

Órát, ékszert, ezüstneműt

csakis a megbízhatóságáról, óriási választékáról, bámulatos olcsó áraitól országsherte híres

Löfkovits Artur és Társa

cégnél vásároljunk. —
Piac-u. 44. sz. (dr. Ujfalussy-ház.)

**A DEBRECZENI BUTORKÉSZÍTŐ ASZTALOSOK
ÁRÚCSARNOK SZÖVETKEZET**
mint az országos központi hitelszövetkezet tagja.
Hunyadi-utca 17--19. (Demetrovics-palota)

Ajánlja dusan felszerelt árúcsarnokát a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig. — HALÓ SZOBÁK, EBÉDLŐK, URISZOBÁK, SZALONOK, valamint egyes butordarabok raktáron, avagy adandó terv szerinti előállítását elvállalja. — Szigorúan szabott árak!
Butorokért jótállás, kedvező fizetési feltételek!

Simonffy-u.	RUFÁFESTŐ.	Széchenyi-u. 6.
GÖZMOSÓ.	Wacha Róbert DEBRECZEN. Telefon 840. — Telefon 840. Vidéki megrendelések és megbízások a főüzletbe: Simonffy-n. 55. intézendők.	AGYIOL- TISZTÍTÓ.
Varga-u. 35.	VEGYI-TISZTÍTÓ.	Verbőczy-u. 14.

Figyelem!

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy a

„Kassai Polgári Sörház“-at

a mai kornak megfelelően felszereltem. Az étteremben és sörházban pontos, tiszta és előzékeny kiszolgálásban részesítem a t. közönséget.

Tiszta magyar konyha. Abonnensek felvételnek. — Naponta friss töltésű borok. — Kassai sör mindég friss csapolás.

A nagyérdemű közönség szives pártfogását kéri

LOBERMAYER FERENC.

Egészségügyi Műszaki Vállalat

R. T. Péterfia-u. 46. sz. Telefon 10—62.

Debreczen legnagyobb vízvezeték berendezési vállalata

Házak vízvezetékének évi jókarban tartását elvállaljuk. — A vállalat műszaki igazgatója Brüll Alajos.

Elvállal mindennemű vízvezeték berendezéseket, melegvíz- és központi gőzfűtést, fürdőszobák berendezését a legmesszebbmenő igényeknek megfelelően, valamint melegvízberendezéseket is.

Óriási anyagraktárunk folytán abban a helyzetben vagyunk, hogy a megrendeléseket azonnal és pontosan teljesíthetjük. Elsőrangú munkaeörökkel rendelkezünk. Minta raktárunk minden időben megtekinthető.

Megrendeléseket kedvező fizetési feltételek mellett is elvállalunk. Utbaigazítással, műszaki tanácsccsal és költségvetéssel teljesen díjtalanul szolgálunk.

Meghívás.

Az Általános Forgalmi Bank Részvénytársaság VII. évi rendes közgyűlését

1913. évi március hó 30-ik napján d. u. 3 órakor tartja Debreczenben, az intézet helyiségében (Piac-utca 68. szám), melyre a részvényeseket tisztelettel meghívja

az igazgatóság.

Tárgysorozat:

1. A közgyűlési jegyzőkönyv hitelesítésére és az esetleges szavazatok beszédésére az elnök által 3 részvényes kijelölése.
2. Az igazgatóság és a felügyelő-bizottság jelentése, az 1912. évi zárszámadás és mérleg megállapítása.
3. Az igazgatóság jelentése a Mercur Váltóüzlet Részvénytársaság budapesti pénzüintézettel létesített érdeközösség tekintetében.
4. Az igazgatóság javaslata az alaptőkének 3 millió koronára való leszállítása és a részvények névértékének 300 koronára leendő lebélyegzése iránt.
5. Az alapszabályok módosítása. 6. Igazgatósági tagok választása. 7. Felügyelő-bizottsági tagok választása.
8. Esetleges indítványok tárgyalása.

FIGYELMEZTETÉS: Az évi mérleg, valamint az erre vonatkozó mellékletek az intézet helyiségében a hivatalos órák alatt, a közgyűlést 8 nappal megelőzőleg, a részvényesek által megtekinthetők.

A közgyűlésen szavazati jogot csak oly önjogu részvényes gyakorolhat, kinek részvénye nevére iratván, a társaság részvénykönyvébe bevezettetett és aki részvényeit azok szelvényeivel együtt a közgyűlés tartamára azt legalább 5 nappal megelőzőleg az intézet pénztáránál, vagy valamely debreczeni pénzüintézeti részvénytársaságnál, vagy Budapesten a Mercur Váltóüzlet Részvénytársaságnál letétbe helyezte.

A közgyűlésen csak oly indítványok tárgyalhatók, melyek azt legalább 30 nappal megelőzőleg az igazgatósághoz írásban benyújtattak.